

Bu xatirənin nə az, nə çox, düz 47 yaşı var. Və hər dəfə avqustun 20-si gələndə təbəssümələ yada salıram. 1968-ci ildə orta məktəbi bitirib jurnalist olmaq arzusunu sənədlərimi Baki Dövlət Universitetinə vermişdim. Başqalarının üç "5"-le müsabiqədən keçə bilmediyi fakultəyə daha iki mühacir övladı ilə yanaşı mən də dörd "4" - lə qəbul olunaraq birinci kursu

tabçamız var, nə də təqaüd alırıq". "Darixma, - dedi. - Yerin yiyəsi gəlib. Probleminiz həlli ni tapar"

Leksikonunda tələbə üçün "2-3" qiymətləri olmayan Mir Cəlal müəllimin sözləri ürəyimi dağa döndərdi. Bayaqkı ümidsizlikdən əsər-əlamət qalmadı. "Yerin yiyəsi" sözlərinə gəldikdə isə bunun tam mənasını dərk etməyimə illər lazımdı.

47 il əvvəlin xatirəsi, yaxud yerin yiyəsi gəlməsəydi...

başa vurmuşdum. Amma xəbərimiz yox idi ki, tələbə təliməti sual altındadır.

Moskva iranlı mühacir övladlarına bu sahədə güzəştlərini ləğv etsə də "bəlkə də düzəldi" ümidi ilə bizə rektorluqdan bəd xəbər verilməsini rəva görməmişdilər. Başqalarının tələbə biletinə, qiymət kitabçasına həsənlə baxırdıq. Aldığımız qiymətlər siyahidən kənar cədvəllərə yazılırdı. Təqaüdün dadı nədir, hələ bilmirdik.

Təsəlli məqsədilə universitetin filologiya fakultəsinin o vaxt yerləşdiyi indiki İqtisad Universitetinin binasının ikinci mərtəbəsinə qalxdım. Çətinliyə düşəndə çoxlarının köməyinə çatan görkəmlə alim, filologiya elmləri doktoru, professor, tənqidçi, yazıçı Mir Cəlal Paşayevlə rastlaşdım. Ərdəbilin Əndəbil kəndində dünyaya gəlmiş qayğıkeş insan bizi hər görəndə alnimizdən öpər, "Sizdən ata yurdumun nəfəsini alıram" - deyərdi. Səmmiyyətlə görüşüb əlini ciyənimə qoydu: "Hə ərdəbilli balaş, yenə boksla məşgulsan" - soruşdu. Məni ali məktəbdə sərbəst üsulla güləşdə qazandığım uğurlara görə tanışalar da o elə həmişə boksçu adlandırdı. "Bəli,-dedim. - Amma kürəyimizi elə yerə vurmayıblar ki, özümüzə gələ bili. Bir ildir fakultəde oxuyuruq, fəqət nə teləbə biletimiz, qiymət ki-

Oktyabrda rektorluğa dəvət olunduq. Tələbə biletini ve qiymət kitabçasını verdilər. "Qiymətləri özünüz yazdırarsınız, cassaya gedin bir illik təqaüdünüzü alın", - dedilər. Ona tələbə mühacir övladlarına ali məktəblərde 28, yaxud 35 manat verilməsindən asılı olmayaraq Qızıl Aypara Cəmiyyəti həmin məbləği 50 manata çatdırırırdı. Sonralar öyrəndim ki, bizim kimi iranlı mühacir ailəsinə məxsus yüzlərlə tələbənin də belə həyacanlarını sevinc əvəzləmişdi. Bu xeyirxahlığın səbəbkəri, Mir Cəlal müəllimin təbirinə desək, Azərbaycan KP MK-nin iyul plenumunda birinci katib seçilmiş Heydər Əliyev idi. Ulu Öndərin bir il sonra dağ rayonları üçün nəzərdə tutulan limitdən 50 yerin Moskvadan iranlı mühacir övladlarına ayrılmışına müvəffəq olmasından yalnız 20-30 il sonra xəbər tutacaqdı.

Aldığım 600 manatı (o vaxt böyük pul idi) anama verdim. O isə gələcək gəlini üçün qızıl əşyalara xərclədi. Özünə qismət olmasa da bacılarım nişanda gələcək həyat yoldaşının boyun-boğazını bəzədilər...

O vaxtdan daxilimdə şüurlu, məntiqi Heydər Əliyev sevgisi, sədaqəti var. 1973-cü ildə universiteti bitirəndə dekanlıqdan bildirdilər ki, respublika rəhbəri çıxışında yeni yaradıl-

Baş redaktordan

mış Neftçala rayonunun hər sahədə ali təhsilli mütəxəssislərə ehtiyacı olduğunu vurğulayıb. Təyinatımı Bakıya, doğulduğum Gəncəyə deyil, həmin bölgəyə aldım. "Gündoğar" ("Oktyabr bayrağı") qəzetinin ilk sayının çıxarılmasında iştirak etdim. Müdiri olduğum şöbə 1975-ci ildə SSRİ Jurnalıslar İttifaqının üçüncü mükafatına layiq görüldü.

Sonra Salyan rayon "Qələbə" qəzeti, iranlı mühacirlər arasında birinci "Qızıl qələm", onlarca mükafatlar, 13 illik Bakı həyatı. 2002-ci ildə Ulu Öndəri "Jurnalıslor dostu" adına layiq bilən respondentlərin sırasında olmağım, mükafatın təqdim edildiyi mərasimdə ilk dəfə onunla üzbüüz dayandığım anlar...

Bakıda öyrəndim ki, xalqın tələbi ilə Azərbaycanın sükanı arxasına yenidən keçən Heydər Əliyev cəmisi bir ay gec hakimiyyətə qayıtsa idi, cəmiyyətimizin bütövlükdə inzibati binası AXC-nin qoluzorulları tərəfindən tamamilə işgala məruz qalacaqdı. Onun iranlı mühacirlərə saygı nümunələri saysız-hesabsızdır, tədqiqatçılarına ehtiyac duyur.

Bu sətirləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin üç il əvvəl jurnalıslor üçün tikdirdiyi binadan mənə verdiyi üç otaqlı mənzilindən Xəzəri və Bibiheybət məscidini seyr edə-edə yazıram. Bakıya boş əllə gəlmışdım, əməkdar jurnalıstom, evsizlik xiffətini çəkmirəm. Bir sözə, bu ölkənin özünü xoşbəxt sayan, saysız-hesabsız xeyirxahlıq nümunələrindən bəhrələnən iranlı mühacir övladlarından biriyəm. "Jurnalıslor dostu"nun yeni seçimlərində anketimdə yalnız bir ad qeyd olunub: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev.

43 ildir ki, jurnalistikadəyam. Uğurlarım bir ömürlük xatirəyə bəs edər. Fikirləşirəm ki, görən respublikaya 47 il əvvəl Mir Cəlal müəllimin vurğuladığı kimi "Yerin yiyəsi" gəlməsəydi Azərbaycanın gələcək təleyi necə olacaqdı, mən harada, hansı sahədə idim!?

Rəhim Hüseynzadə
"Mühacir" qəzetinin
baş redaktoru

Şamaxıdan məktub

Azərbaycan idmançıları yeni tarix yazdılar

Braziliyanın Rio - de Janeiro şəhərində keçirilən XXXI Yay Olimpiya Oyunları başa çatdı. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının idmançıları 1991-ci ildən bəri iştirak etdikləri sayca 7-ci olimpiyadada daha yüksək nəticələr qazandılar. 1 qızıl, 7 gümüş, 10 bürünc medal əldə edən komandamız 207 ölkə arasında 39-cu yeri tutmaqla Azərbaycan idmanının yüksələn xəttə inkişafda olduğunu bir daha sübuta yetirdilər. İndi atletlərimiz Vətənə qayıdlılar. Onları qəzətimiz vasitəsilə təbrik etmək istəyənlərin sayı isə kifayət qədərdir.

Qısa məlumat:

R.Əkbərinin qısa tərcüməy-hali. 45 yaşı var. Dəfələrlə Azərbaycan birinciliklərinin ağır çəki dərəcəsində çempionu və mükafatçısı olmuş Məmməd Əkbərinin oğludur. Şamaxıda 4 sayılı məktəbin 8-ci sinfini bitirib. Bakıdakı idman təməyülli internat məktəbində orta təhsil alıb. 1994-cü ildə Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunda ali təhsilini başa vuraraq Şamaxı UGİM-də məşqçilik fəaliyyətinə başlayıb. 2 il sonra bacarığı və işgüzarlığı nəzərə alınaraq həmin məktəbə direktor təyin olunub.

Bu gün də həmin vəzifədə çalışır. Sərbəst üsulla güləşdə Azərbaycan çempionudur. 1990-cu ildə milli güləş üzrə respublika birinciliyinin mütləq çəkidi qalibidir. 1989-cu ildə SSRİ birinciliyində fəxri kürsünün üçüncü pilləsinə qalxan Rövşən Əkbərinin parlaq nəticələri sırasında Avropa çempionu Anzor Ersunayev, 1990-ci ilin dünya çempionu, son olimpiya oyunlarında Rusiyanın sərbəst güləş üzrə komandasının baş məşqiçisi R.Tedeyev üzərində qələbələri xüsusi yer tutur.

Desəm ki, son iki heftinən həyacanlarını mən də bütün ölkə ictimayəti ilə bərabər yaşamışam, bunu səmimi qəbul edin.

Cüntki digər yarışlardan fərqli olaraq olimpiadalar həm yaşının qədimliyinə, həm de nüfuzuna görə hamisindən öndədir. Diqqət yetirin, Rio-de Janeiroda 207 ölkə təmsilçilərini göndərib. Onlar dünyanın en mötəbər yarışında mükafat almaq iddiasını ortaya qoyular. Ölkəmiz London olimpiadası ilə müqayisədə daha geniş tərkibdə - idmanın 18 növü üzrə 56 idmanşı ilə təmsil olundu. Ekranda hansı növdə yarışmanın göstəriləsinə fərqli qoymadan atletlərimizlə bərabər eyni hissələri keçirdik. Cüntki idmançı arxasında geniş həmrəylik hiss edəndə da ha nikbin olur, özünü qələbəyə kökləyir.

Komandamız müxtəlif əyarlı 18 medal qazanaraq ümumi hesabda 39-cu oldu. Əger hesablama medalların sayına görə apardısaydı 15-ci olardıq. Bu isə onu göstərir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Milli Olimpiya Komitəsinin həyata keçirdiyi idman siyaseti özünü yüksələn xəttə inkişaf edən tendensiyə olduğunu təsdiqləyib.

Söz yox ki, medal qazanaraq hər təmsilçimiz qəhrəmandır. Taekvondoçumuz Radik İsayevin qızılına, cüdoçularımız Rüstəm Orucovun, Elmar Qasımovun, boksçu Lorenzo Sotomayorun, kanoyeçi Aleksandr Demyamenkonun gümüşüne, 10 bürüncə də eyni prizmadan yanaşıram. Etiraf edim ki, güləş yarışlarında özümü de sanki xalça üzərində hiss edirdim.

Sağ olsunlar, onlar da parlaq zəfərlərə imza atdır. Sərbəst üsulla güləşenlərdən Toğpulla Xetaqın gümüşü, Hacının, Cəbrayılın və Şərifin bürüncələri bu növdə komandamızı ümumi hesabda birinci yere çıxardı. Baxmayaraq Rusiya, İran, ABŞ, Gürcüstan, Türkiye və Mongolustanın da bütün çəkilərdə təmsilçiləri var idi, Azərbaycan güləşçiləri daha güclü olduqlarını isbat etdilər.

Yeri gəlmışkən yunan-roma güləşçilərimiz də onlara bəslənilən etimadi doğruldular.

İstədim şanlı nəliyyətlərə görə Prezidentimiz İlham Əliyevlə yanaşı bütün Azərbaycan xalqını təbrik edim. Göz açınca görəcəyik ki, Tokio olimpiadasıdır. Mən də bu baxımdan məsliyyətimi yaxşı bilirem. Çalışacaq ki, olimpiya hərəkatının layiqli davamçıları sırasında bizim də yetirmələrimiz olsunlar.

Danimarkaya ünvanlanan təbriklər

"Tərəqqi" medallı fədai oğlu

Onu biz ilk növbədə "21 Azər" Hərəkatının fəal iştirakçılarından olan mayor Məmi Sadiqinin oğlu kimi tanıyırıq. Adını hərəkat tarixinə əbədi yazardır. Kişinin portretinə 2005-ci ildə "21 Azər" Hərəkatının 60 illiyi münasibətilə buraxılmış almanaxda da rast gələrsiniz. 36-ci səhifədə məqrur görkəmli insanın portretinin altında sadəcə yazılıb: "Sərab fədailərinin başçısı Məmmi Sadiqi". O həm də

"21Azər" medalına layiq görülən çox az insanlardan biridi.

Mayor Məmmi şərəfli bir ömür yaşadı. On başlıcası özünə, amalına layiq övladlar yetişdirdi. İndi oğlu Səfərin xoş sədasi Danimarkadan gəlir. "Vətən" Cəmiyyətinin sədri kimi göstərdiyi fundamental fəaliyyəti neçə-neçə materialın mövzusudur. Bunu sonraya saxlayaql. İndi istərdik ki, fədai övladına, may-

or Məminin oğluna cəmiyyətimiz adından xoş duyğularımızı yetirək. Azerbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə Səfər Məmmi oğlu Sadiqi "Tərəqqi" medalına layiq görüllər. Biz S. Sadiqini təbrik edərkən inanıraq ki, tükənməz enerjili gəncin yeni-yeni xoş sədalarını eşidəcəyik.

*"İranlı Mühacirlər
Cəmiyyəti" İctimai Birliyi*

Ən çox hansı ölkəyə mühacirət edilir?

Bu barəda BMT-nin Qlobal Migrasiyaya dair açıqlanmış statistik hesabatında yazılb. Bu məlumat Asiyadan migrasiya meyllərinin dəyişdiyini göstərir. Bildirilir ki, ABŞ migrasiya üçün ən cəlbədici istiqamət olaraq qalır.

Planet üzrə miqrant kimi yaşayanların sayı artmaqdə davam edib.

2013-cü ildə 232 milyon adam və ya Yer əhalisinin 3,2 faizi miqrant kimi qeydə alınıb.

Müqayisə üçün bildirilir ki, bu rəqəm 2000-ci ildə 175 milyon, 1990-ci ildə isə 154 milyon nəfər olub.

Dünya üzrə miqrantların yarısı 10 ölkədə məskunlaşdır.

MİQRANTLARIN SEÇDİYİ ÖLKƏ - ABŞ

Bu ölkələrə artıq deyildiyi kimi 45, 8 milyon miqrantla ABŞ liderlik edir. Amerikanın arısında 11 milyon mühaciri olan Rusiya Federasiyası gəlir.

Almaniyada 9,8 milyon, Səudiyyə Ərəbistanında 9,1 milyon, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində 7,8 milyon, Britaniyada 7,8 milyon, Fransada 7,4 milyon, Kanadada 7, 3

milyon, Avstraliya və İspaniada - hərəsində 6,5 milyon mühacir var.

Asiyada miqrantların axını 2000 və 2013-cü illər arasında kəskin çoxalıb.

Asiya və Cənub-Şərqi Asiyada neft istehsalı ilə bağlı, Malayziya, Sinqapur və Taylanda isə sürətlə yüksələn iqtisadiyyatla əlaqədar miqrantların sayı daha 20 milyon nəfər artıb.

Miqrasiya axının başqa isti-

qəmətləri ilə müqayisədə Asiya 2000-ci ildən bəri en böyük miqrant axını yaşayıb. 13 il ərzində Asyanın miqrant əhalisi 20 milyon nəfər artıb.

BMT-nin Beynəlxalq Migrasiyaya və İnkışafa dair keçirəcəyi böyük tədbirin ərəfəsində açıqlanmış hesabatda deyilir ki, Beynəlxalq mühacirlərin 75 faizi iş qabiliyyəti yaşada olanlardır.

Onların 48 faizini qadınlar təşkil edir.

S.Taliblinin "İran İslam Respublikasının Qafqaz siyasetində Dağlıq Qarabağ problemi (1991-2005-ci illər)" adlı kitabı nəşr olunub

AMEA-nın Ziya Bünyadov adına Şərqsünnəqliq İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Sübhən Taliblinin elmi ictimaiyyətin və geniş oxucu kütləsinin diqqətinə töqdim olunan "İran İslam Respublikasının Qafqaz siyasetində Dağlıq Qarabağ problemi (1991-2005-ci illər)" adlı kitabı günümüüzün çox aktual və mühüm problemlərindən bərincə həsr edilmişdir. Belə ki, SSRİnin dağılması ilə Ermənistanın Azerbaycana qarşı ərazi iddiaları, bunun ardınca erməni silahlı qüvvələri tərəfindən onun tarixi və əzəli torpaqları olan Dağlıq Qarabağın işgali, bir milyondan çox azerbaycanlının doğma yurd-yuvadan didərgin salınması, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən İrəvanda və Dağlıq Qarabağ ərazisində, xüsusilə Xocalı rayonunda yerli azərbaycanlı əhalinin kütləvi şəkilde soyqırma məruz qalmaları, bu gün də davam etməkdə olan Ermənistən-Azerbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqışının müəllifin adıgedən əsərində planlı, xronoloji ardıcılıqlı, tarixi faktların elmi-məntiqi təhlili yolu ilə, beynəlxalq hüquq normalarının tələb etdiyi çərcivədə, tərəflərin etnik-millili maraqları nəzərə alınmaqla şərh edilmiş, qonşu İranın Qafqaz siyasetində Dağlıq Qarabağ probleminin həlli istiqamətində öz milli və region maraqları çərçivəsində atdıqları addımlar İran-Ermənistən, İran-Azerbaycan münasibətləri fonunda, eyni zamanda da regionda maraqları təmsil edilən Rusiya və ABŞ kimi super güc dövlətlərin nüfuz dairələri nəzərə alınmaqla müqayisəli təhlil əsasında açıqlanmışdır.

ABŞ və Qərbin iqtisadi-maliyyə sanksiyaları ilə üzbeüt dayanan, 9 ilə yaxın bir muddət ərzində İraqla müharibə şəraitində olan İİR həkimiyəti Azərbaycana çox mühüm və əhəmiyyətli tranzit bir ölkə, regionda yanacaq resurslarına malik bir dövlət kimi yanaşmaqla müvafiq sahələr üzrə onunla qarşılıqlı əməkdaşlıq

münasibətlərini qoruyub saxladı, inkişaf etdirdi, hətta özünün region ölkələrinə münasibətdə həyata keçirdiyi xarici siyasetində əsas istiqamətlərdən birini təşkil edən "islam inqilabının ixracı"ni, islam dəyərlərini

SÜBHAN TALIBLİ

**İRAN İSLAM RESPUBLİKASININ
QAFAQAZ SIYASƏTİNDƏ
DAĞLIQ QARABAĞ PROBLEMİ
(1991-2005-Cİ İLLƏR)**

təbliğ etmək, yaymaq işində Azerbaycan Respublikasına bir poliqon kimi baxdı. Bu zaman Ermənistən-Azerbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqışının məcburi qəçqin və kökün ordusuna göstərilən maddi və humanitar yardımın İran terəfi üçün "islam inqilabının ixracı"ni hayata keçirmek, islam müstəvisində formalan milli-mənəvi və əxlaqi dəyərləri təbliğ edib yaymaq işində əlverişli şərait yaratmış oldu.

Monografiyada İİR hakimiyətinin bu mövqeyi, onun Qafqaz siyasetində Dağlıq Qarabağ münaqışının həlli istiqamətində göstərdiyi təşəbbüsələr və atdıqları addımlar müəllifin oxuculara töqdim edilən "İran İslam Respublikasının Qafqaz siyasetində Dağlıq Qarabağ problemi (1991-2005-ci illər)" adlı kitabında maraqlı və əyani faktların qarşılıqlı müqayisəsi və tutuşdurulması fonunda çox aydın, tutarlı dəlillərlə ortaya qoyulmuşdur.

kanlara bağlıdır".

TAVAK-in araşdırılmalarına görə, Almaniyada yaşayan 3 milyona yaxın türk kökənlə şəxslər yalnız 1 milyon 20 min Alman vətəndaşlığı ala bilib. 2 milyona yaxın türk vətəndaşları isə Almaniyada "əcnəbi" statusu ilə yaşayır ki, bu da ölkədə sayı 9 milyona

Almaniyadakı türklər niyə geri qayıdır?

Türkərin Almaniyaya kütləvi mühacirətinin 55 ili tamam olduğu bir vaxtda Türkiyə metbuati son illərdə Almaniyada yaşayan türklərin siyasi və iqtisadi problemlər səbəbindən Türkiyəyə birdəfəlik qayıtdıqlarına dair məqalələrə yer verir.

çatmış əcnəbilərin 31 faizi deməkdir.

Almaniyada yaşayan türklərin 720 min kireç, 230 min nəfəri isə daşınmaz emlak sahibidirlər.

TAVAK-in hesablamalarına əsasən, Almaniyada 5.90 faizə çatan ümumi işsizlik səviyyəsinin 30 faizini türklər təşkil edir.

Təşkilatın rəhbəri Faruk Şenin sözlərinə görə, qısamüddətli işlərdə çalışan işsizlər siyahısına daxil edilməyib.

Bundan başqa, peşə kurslarıni keçmiş 1.5 milyona yaxın, eləcə də 15 ay boyunca işsiz qalmış 1.6 milyon qadın var ki, onlar işsizlər siyahısında deyillər.